

Gyógyszerészet

A MAGYAR GYÓGYSZERÉSZETI TÁRSASÁG LAPJA

Szerkesztők: DR. BRANINER ANIÁL, DR. ISSEKUTZ LIVIA, DR. LÁNG BÉLA felelős szerkesztő, DR. MOHR TAMÁS és DR. VINCZE ZOITÁN

16. évfolyam

Technikai szerkesztő: LÁNG MIKLÓS, stílszerkesztő: NAGY IMRE

1972 január

1. SZÁM

Gyógyszerészet 16. 1—4. 1972

RICHTER GEDEON GYÓGYSZERÉSZ, A MAGYAR GYÓGYSZERIPAR MEGALAPÍTÓJA

MEGEMLÉKEZÉS SZÜLETÉSÉNEK 100. ÉVFORDULÓJÁRA

DR. MOZSONYI SÁNDOR

A szerző ismerteti a mai legrégebb magyar gyógyszer-gyár, a világhírű Kőbányai Gyógyszerárugyár 1872-ben született alapítójának, Richter Gedeon gyógyszerésznek rövid életrajzát és gyógyszerési pályafutását. Javasolja, hogy a születésének 100 éves évfordulóján tartandó ünnepségen a ma is meglévő (IX., Üllői út 105.) volt gyógyszerárudát róla nevezzék el s épületének külső falán emléktáblát helyezzenek el.

*

Minden pálya, minden szakágazat igyekszik megőrizni, megörökíteni nagyjainak emlékét; azokét, akik kiváló, maradandót alkottak szakmájuk és az emberiség javára.

Így van ez a gyógyszerészettel is, amely sok tudóst, művészt, író és más kiválóságot adott a világnak külföldön és itthon egyaránt, s akik műveikkel, alkotásaikkal emeltek önmaguknak emléket. Az utókor igyekszik háláját leírni irántuk, megemlékezéssel, emléktáblával, portrékkal, szoborokkal, érmekkel, egyes gyógyszerárudák prominens személyekről való elnevezésével stb.

Ilyen alkotó személyiség volt Richter Gedeon gyógyszerész is, akinek érdemeiről itthon ma már kevés szó esik, s a fiatal gyógyszerész-generáció alig hallott róla. Annál többen ismerik nevét külföldön, ahova az általa alapított Kőbányai Gyógyszerárugyár világszerte ismert készítményei ma is az ő, márkát jelentő nevével ellátva jutnak el.

De lássuk közelebbről, hogy ki volt az a gyógyszerész, aki egy szerény gyógyszerárudából elindulva, a mai legrégebb, nagy magyar gyógyszergyárat megalapította.

Gyógyszerári tevékenységéről sajnos, csak kevés adat áll rendelkezésünkre; ezeket is főleg Pillich Lajos műszaki igazgató, vegyész-mérnök, Richter Gedeon egykori kiváló gyári munkatársa és mások emlékezeiből, továbbá a különböző hivatalos iratok és más források alapján — Perjés István fősztályvezető által — megírt „A Kőbányai Gyógyszerárugyár története 1901—1970.” című munkából merítettem. Az így nyert egyes megállapításokat az egyetemi és más fórumok adataival kiegészítve adom közre.

Richter Gedeon 1872. szeptember 23-án született Ecséd községben, Heves megyében. Apja földművelő volt. Középiskolai tanulmányait Gyöngyösön végezte, de hogy mikor és hány évig, ez az ot-tani gimnázium jóakarata ellenére sem volt megállapítható. Komplikálja ezt a körülményt az is, hogy a gyógyszerészképzéssel kapcsolatban 1892.

évi szeptember hó 9-én életbelépett az új, 35985. sz. kultuszminiszteri rendelet, amely szerint 6 középiskolai végzettség, illetőleg érettségi bizonyítvány megszerzése volt az előfeltétele annak, hogy valaki gyógyszerészi tanulmányokat végezhesen. Ez a rendelet sajnos, nem adott választ arra, hogy azokra a hallgatókra, akik az addig érvényes 1859 évi szabályzatban előírt 4 gimnáziumi előképzettséggel rendelkeztek (ezek közé tartozott *Richter* is), milyen intézkedések vonatkoztak. Annyit tudunk csupán, hogy egyetemi tanulmányait 1893 és 1895 között Budapesten végezte

Mindezek figyelembevételével tanulóéveit körülbelül így rekonstruálhatjuk: 4 évi elemi (ma általános) iskolai oktatás után 1882-ben kezdte és 1886-ban — esetleg az új reformra való előrelátásból 1888-ban — fejezte be a 4., illetőleg a 6. gimnáziumi osztályt. Ezt követhette a 3 évi gyógyszerészgyakornoki működés, majd vizsga után még 2 évi gyógyszerészi gyakorlat. Ezután iratkozott be az 1893—94. tanévben a Budapesti Tudományegyetem Bölcsészeti, az 1894—95. tanévben pedig Orvosi Karára, ahol gyógyszerészi oklevelét elnyerte.

Érdeklődésre tarthat számot, hogy a fent említett 1892. évi szabályzat szerint milyen kötelező tantárgyak voltak.

Bölcsészeti Karon az első tanév I. félévében fizika, állattan és ásványtan heti 5 órában, a II. félévben vegytani gyakorlatok heti 15 órában. Mindkét szemeszterben általános és kísérleti vegytan (szervetlen és szerves rész) heti 5 órában, továbbá elméleti és gyakorlati növénytan heti 5 órában.

Az I. félév végén fizikából, a II. félévet követően pedig vegytanból és növénytanból ún. elővizsgát kellett tenni a Bölcsészeti Karon. (Állattanból és ásványtanból nem volt számonkérés.)

Az 1894—95. tanévben az Orvosi Karon a következő tárgyak voltak előírva: az I. félévben gyógyszerismeret (mai elnevezéssel gyógynövény- és drogismeret) és elméleti elemző vegytan heti 5, kémiai laboratóriumi gyakorlat pedig heti 15 órában. A közegészségtant — új tárgyként — heti 3 órában adták elő.

A II. félévben a gyógyszerészeti vegytan heti 5 óra elméletivel és 15 óra laboratóriumi gyakorlattal, továbbá a gyógyszerismereti gyakorlatok heti 10 órával szerepeltek.

E tanulmányokat követték először a gyakorlati szigorlatok az elemző és gyógyszerészeti vegytanból, valamint a gyógyszerisméből.

Az elméleti szigorlat tárgyai a következők voltak: általános és gyógyszerészeti vegytan és gyógyszerismeret, továbbá gyógyszerészeti műtan (mai nomenklaturával gyógyszerészet, illetőleg újabb gyógyszeres technológia). Ez utóbbiból egyetemi előadások 1907-ig nem voltak. Tárgya az 1888-ban megjelent A II. Magyar Gyógyszerkönyv galenusi részének ismerete volt.

Az első tanévre vonatkozólag *Richtertől* az Eötvös Lóránd Tudományegyetemnek sem a Bölcsészeti, sem a Természettudományi Karán nem sikerült adatot kapnunk.

A Semmelweis Orvostudományi Egyetem az Egyetemi Tanács termében levő: „Az orvosokról és gyógyszerészekről vezetett diplomakönyvben” azonban a következő adatokat találtuk:

„*Richter Gedeon Ecséd. Heves m. 1894—95*

I. gyakorlati szigorlat 1895. V. 28.

II. elméleti (záró) szigorlat 1895. VI. 20.”

A Semmelweis Orvostudományi Egyetem Gyógyszerésztudományi Kara dékáni hivatalában őrzött, az 1875—76. tanévtől vezetett „Gyógyszerészi

szigorlóvizsgák jegyzőkönyvében” pedig a következő adatok vannak bejegyezve:

„*Richter Gedeon Ecséd. Heves m. 23 éves,*

Zárszigorlat 1895. VI. 20

Gyógyszerismeret: kitűnő; Dr. Bókay Árpád (a gyógyszerésztan professzora)

Kémia: elégséges; Dr. Lengyel Béla (a kémia egyetemi tanára)

Gyógyszerészi műtan: kitűnő; Dr. Molnár Nándor (gyógyszerésztanulajdonos)

Végeredmény: kitűnő; Dr. Hógyes Endre (orvoskari dékán)”

Az 1895. június-hó végén elnyert gyógyszerészi oklevelét birtokában még 2 évig Budapesten folytatott gyógyszerészi gyakorlatot *Richter*, de hogy melyik gyógyszerésztárban, erre nincs adatunk. 1897-ben azután 4 esztendeig tartó külföldi tanulmányútra ment, melynek során német, angol, olasz és francia gyógyszerésztárakban dolgozott és szerzett — a nyelvismeretek mellett — széles körű, korszerű tapasztalatokat, nemcsak a mindennapi gyógyszerészi tevékenységben, hanem a gyógyszerkészítés előállításában is, amelyeket később itthon bőségesen kamatoztatott.

1901-ben hazatérve, atyai örökségéből megvette a IX. ker. Üllői út 105. sz. és a Márton utca sarkán ma is meglévő és üzemelő 907-es — akkor „Sas”-hoz címzett — gyógyszerésztárat, ahol a receptúrai és galenusi gyógyszerek készítése mellett, korszerű úttörő munkaként, endokrin mirigyek hormonjait tartalmazó készítmények kisüzemi előállításába kezdett, lerakva ezzel későbbi nagyipari gyógyszerészi tevékenységének alapját.

Első ilyen hatásos, jól bevált készítménye az állati mellékveséből előállított, Tonogénnek elnevezett természetes adrenalin volt, melyet azután sorra követtek a többi új, ún. organoterápiás gyógyszerek.

Az egyre növekvő anyagi és erkölcsi siker lassan egy gyógyszerészi felállításának gondolatát érleli meg benne. A gondolatot csakhamar tett követte.

Mint *Perjés István* írja, a „Sas”-patikában gyártott és egyéb tervezett gyógyszerekre 1904-ben gyártási engedélyt kért. Ezt „A közegészségügy rendezéséről” szóló 1876. évi XIV. törvénycikk értelmében erre illetékes belügyminiszter — az Országos Közegészségügyi Tanács véleménye alapján — 1904-ben engedélyezte a Tonogen suprarenale, a Tabl. thyreoideae, a Tabl. ovariae elnevezésű készítményekre vonatkozóan.

Ezt követően az 1906. évben megvásárolta a X. kerületben a Cserkesz utca 63. szám alatti telket — ahol a gyár egy részlege ma is működik —, s ezen 1907. júliusában megkapta a gyógyszerészi iparengedélyt. A legrégebb hazai gyógyszerészi létesítése „*Richter Gedeon Vegyészeti Gyár*” néven tehát az 1907. évhez fűződik.

A gyár az első világháború alatt és a Tanácsköztársaság idején is megbecsülten működött, hogy azután az ország határain, sőt a tengeren túl is megkezdje megbízható készítményeivel — közben számos felfedezéssel, szabadalommal és tudományos munkával, vegyi szintetikus, fizikémiai stb.

készítményekkel kibővítve — egyre fokozódó mértékű hódítását az egész világon az elismerés és megbecsülés útján.

Az 1923-tól részvénytársaságként működő üzem fejlődése — több-kevesebb zökkenőtől eltekintve — folytatódik a második világháború ideje alatt is. Az egyre erősödő fasizmus idején azonban *Richterrel* szemben mind ellenségesebb hangulatot keltek. 1944 áprilisában gyárából is elűzték, 1944 decemberében pedig a nyilasok hatoltak be lakásába, onnan a Duna-partra hurcolták, s másokkal együtt őt is megölték.

A mártírhálált halt *Richter Gedeon* személyéről egykori kiváló munkatársa, *Pillich Lajos* műszaki igazgató a következőkben emlékezik meg:

„*Richter Gedeon* kiváló egyéniségének legkiemelkedőbb jellemvonása alkotó zsenialitása és rendkívül szerénységgel párosult, mélységes humanizmusa volt. Szenvedélyesen szerette a munkát és annak eredményessége jelentette számára a legnagyobb örömet. Egész életét az alkotó tevékenység szolgálatába állította. Lankadatlan szorgalommal, rendszeresen tanulmányozta a nemzetközi tudományos felfedezéseket, és fáradhatatlan energiával tevékenykedett a kutatási eredmények gyakorlati hasznosításán. E törekvésének lendületet adott mély humanizmusa, mely a gyógyítás hatékonyságának fokozását célzó munkáját ösztönözte, továbbá azon különleges adottsága, melynek révén korát megelőző éleslátással ismerte fel a tudományos felfedezések gyógyszeripari hasznosításának lehetőségeit.

A magyar gyógyszeripar megteremtésének és fejlesztésének — abban az időben gyakran népszerűtlen — nemes ügyét lankadatlan lelkesedéssel művelte egy életen át, miközben kiapadhatatlan kezdeményezőkézsége segítette a gyakran elháríthatatlannak tűnő akadályok leküzdésében.

Végtelen szerénysége osztatlan rokonszenvet ébresztett mindazokban, akik őt közelebből ismerték. Páratlan szorgalmával példát mutatott munkatársainak, és kiváló emberi adottságai révén méltán vívta ki kortársai nagyrabecsülését. Életszemlélete a jövőbe vetett optimista hit hatotta át. Fenntartás nélkül bízott az emberek jóhiszeműségében, s talán ez okozta tragikus végzetét is, hiszen az üldöztetés idején sem menekült biztonságba — jóllehet módja lett volna rá —, mert bízott abban, hogy neki nem lehet bántódása, hiszen a közösség javáért fáradozott egy életen át. Sajnos, tévedett.

Igaz ember volt, maradandót alkotott.”

A második világháború szörnyű pusztításai a *Richter*-gyárat sem kímélték meg: tetemes anyagi károkat szenvedett, melyet azonban a felszabadulás után csakhamar kihevert.

Igazi nagyszabású lendületet az 1951-ben Kőbányai Gyógyszerárugyár elnevezést nyert üzem fejlődésében az 1948. évi államosítás utáni idő hozott, amikor is a rekonstrukciót követően — főleg a 60-as évek több százmilliósi beruházása folytán különösen nagyra fejlődve — évente milliárd forintos nagyságrendű tételekben exportálta kitűnő produktumait a szocialista és kapitalista országok-

ba, ma is a patinás „*Richter Gedeon* Vegyészeti Gyár” néven.

Nem lehet célunk s erre nem is vagyunk hivatottak, hogy a gyár tevékenységét és fejlődését részletesebben ismertessük; ez bőségesen megtörtént már az irodalmi részben felsorolt kötetekben. Az egészségügy és más szaktudományok dolgozó egyébként is jól ismerik ezt a hatalmas üzemet, s betegek légiói élvezik világszerzte gyártmányainak áldásait. Annyit azonban ismételtelen meg kell említenünk: a gyár alapítója elévülhetetlen érdemeket szerzett azzal, hogy elvetette azt a magot, amelyből ez az óriási fáva terebélyesedett, városrésnyi üzem kifejlődött.

Richter élete végéig haladó szellemű gyógyszerész volt, aki felismerte, hogy a kisüzemi manuális gyógyszerkészítés mellett a gyógyszerésznek rá kell térnie az üzemi, gyári méretű gyógyszer-előállításra. Ezt nemcsak felismerte, hanem meg is tette. Másik érdeme, hogy felismerte az organoterápia jelentőségét a gyógyászatban.

Richter Gedeon gyógyszerészeti működéséről — a már említettek kivételével — nem tudunk sokat mondani, csupán egykori gyógyszerészének néhány rendelkezésre álló adatával próbáljuk azt még kiegészíteni.

A „Gyógyszerészeti Hetilap” 1887. évi VI. 16-i számában foglaltak szerint a IX. kerület Márton utca és Tüzoltó utca közötti részen nyert „személyes gyógyszerészeti jogot” *Berthán Gyula* okleveles gyógyszerész, aki gyógyszerészét a Márton u. 29. sz. alatti házban állította fel. Rövid idő múlva azonban megvált a gyógyszerésztől, mert 1890-ben már *Cseley Pál* a tulajdonos, aki 1895-ben áthelyezte a gyógyszerészeti mai helyére, a forgalmasabb Üllői útra (Üllői út 105.) 1901-ben dr. *Lusztig Béla* a gyógyszerész tulajdonosa, akitől 1902-ben *Richter Gedeon* vette át, s 1909-ig tulajdonát képezte. *Richter* azonban időközben már a leendő kőbányai gyár megalapozásával lehetett elfoglalva, mert 1905-től 1909-ig *Braun József* a gyógyszerészeti felelős vezetője 1910–1914 között *Szabady Viktor* és *Kinner Sándor*, majd 1915–21 között *Szabady Viktor* tulajdonát képezte a gyógyszerészeti. Ezután 1922–24 között *Heib Pál*, majd 1925-től 1942-ig *Kun Aladár* volt a tulajdonos, 1942-től 1946-ig *Klász Kálmán*, 1946-tól 1950-ig pedig *Geszti Károly* és *Klász Kálmán*; utóbbi mint üzemtárs.

A gyógyszerészeti államosításától (1950 júliusától) kb. fél évig *Gyenyisz Antal*, utána — és jelenleg is — *Papp Györgyné* a gyógyszerészeti vezetője.

A gyógyszerészeti meglekintettük főleg azért, hogy találunk-e ott *Richter* idejéből származó adatokat, tárgyakat stb. E tekintetben azonban kevés sikerrel járunk, ezért csupán feltevésekre szorítkozhatunk.

A gyógyszerészeti officinán és az irodán kívül a földszinten tágas laboratóriuma és csomagolóhelyisége van. Az alagsori rész bolthajtásos, száraz, elég tágas, a gyógyszerészeti jól elkülöníthető, s így annak idején nyilvánvalóan jól megfeleltetett az állati szervek feldolgozásával együttjáró kisüzemi munka céljára.

Az officina bútorzata — a kemény, valószínűleg tölgyfából faragott díszes állványok — feltehetően már *Richter* idejében is megvoltak s értesülésünk szerint védett emléktárgyak. Régi munkaeszközökkel, tárgyakkal alig találkoztunk; talán a kirakatban levő díszes táramléreg az egyetlen, amely feltehetően már 1901-ben is megvolt.

Mint fentebb említettem, *Richter Gedeon* 1872. szeptember havában született, így tehát ebben az évben lesz születésének 100. évfordulója. A gyógyszerész-társadalom és a gyógyszeripar minden dolgozója ünnepli őt, mert maradandó és jelentős alkotásával világhírűvé vált.

Méltó megemlékezés volna, ha születésének centenárius évében volt gyógyszerértárát róla neveznék el, s a gyógyszerértár épületének külső falára a Magyar Gyógyszerészeti Társaság — a Fővárosi Tanács Gyógyszerértári Központjával együtt rendezendő ünnepségen — emléktáblát helyezne el; talán a Márton utcát is róla lehetne elnevezni.

Hálás köszönetemet fejezem ki mindazoknak, akik szívesek voltak adataikkal segítségemre lenni e közlemény megírásában.

IRODALOM

1. *Chyzer K.*: Az egészségügyre vonatkozó törvények és rendeletek gyűjteménye. I. kötet (1854—1894). — 2. *Farkas A.*: (Adatközlés a Gyógyszerészeti Hetilap 1887. VII. havi számában). — 3. *Kempler K.*: A gyógyszerek története. Gondolat Kiadó (1964). — 4. *Mozsonyi S.*: A magyar gyógyszeripar népgazdasági jelentősége. Gyógyszereink 17 (1967). — 5. *Perjés J.*: A Kőbányai Gyógyszerárugyár története (1901—1970). — 6. *Pillich L.*: A Richter Gedeon Vegyészeti Gyár évkönyvei (1901—1927. és 1901—1941). — 7. *Semmelweis Orvostudományi Egyetem Rektori Hivatala*: Az orvosokról és gyógyszerészekről vezetett diplomakönyv. — 8. *Semmelweis Orvostudományi Egyetem Gyógyszerészeti Kar Dékáni Hivatala*: Gyógyszerészeti szigorlóvizsgák jegyzőkönyve. — 9. *Zalai K.*: Elhunyt nagyjaink Magyar Gyógyszerészet, Medicina 135 (1967). — 10. *Zboray B.*: A Semmelweis Orvostörténeti Múzeum és Könyvtár adatai.

Д-р Ш Можони: *Фармацевт Рихтер Гедон основатель венгерской фармацевтической промышленности. Воспоминание по случаю столетней годовщины со дня его рождения.*

Автор описывает краткую биографию и фармацевтическую деятельность основателя старейшего фармацевтического завода всемирно известного Химического

Завода Гедон Рихтер, фармацевта Гедон Рихтер кто родился в 1872 году. Автор предлагает по случаю празднования 100 летней годовщины со дня его рождения назвать аптеку и сегодня существующую на ул. Юллен № 105 (Аптека № 907) аптекой им Гедон Рихтер и поместить мемориальную доску на внешней стене здания

Dr. S. Mozsonyi: *Gedeon Richter, a pharmacist, founder of moderne Hungarian pharmaceutical industry. Commemoration on the centennium of his birthday*

A brief review is presented on the curriculum of pharmacist Gedeon Richter born in 1872, founder of the first Hungarian pharmaceutical factory of world fame working still as one of the largest and most moderne Hungarian pharmaceutical works. The author suggests to name the pharmacy in which G. Richter started his industrial activities after him, and to place a memorial tablet on the wall of the house No 105, Üllői út, Budapest IX, where still his former pharmacy exists as Pharmacy No. 907 of the City Council of Budapest

Dr. S. Mozsonyi: *Apotheker Gedeon Richter, Gründer der ungarischen pharmazeutischen Industrie. Nachruf zum 100. Geburtstag.*

G. Richter, Gründer der weltberühmten Chemischen Fabrik G. Richter in Kőbánya wurde 1872 geboren. Zum Anlass des hundertjährigen Jubiläums wird sein Lebenslauf und seine Tätigkeit als Apotheker kurz zur Darstellung gebracht.

Es wird angeregt die auch heute noch bestehende, ehemalige Richter-Apotheke zu Ehren Richters von ihm zu benennen und seine bahnbrechende Tätigkeit durch eine Gedenktafel an der Mauer der Apotheke in Erinnerung zu bringen.

(*Semmelweis Orvostudományi Egyetem Gyógyszerészeti Intézete, Budapest IX., Hőgyes Endre u. 7.*)

Érkezett: 1971. III. 12.

IDŐJÁRÁSI TÉNYEZŐK (FRONTOK) SZEREPE A MENTŐGYAKORLATBAN

Dr. Agócs S., Dr. Schlosser I., Dr. Szatter I.: *Medicus Universalis 4, 4 (1971).*

Az orvostudományt érdeklő meteorológiai tárgy a bio-, illetve orvos-meteorológia. Már régen megfigyelték, hogy az időjárásban főleg a változások azok, melyek hatásosak. Sokáig nem sikerült tisztázni, hogy mely légköri jelenségek a felelősek. Ma tudjuk, hogy az időjárási változás légtömegek cseréjét jelenti. Kiderült a vizsgálatok során, hogy a szervezet alkalmazkodni igyekszik a vegetatív idegrendszer útján. Az orvosi körök tudomásul veszik a jelenségek létezését, de a tárgykört még kevés helyen tanulmányozzák és alkalmazzák. (Pl. műtéti napok kiválasztása stb.) A mentők kivonulási száma észrevehetően változik.

A frontoknak több fajtája van: a) felsiklási vagy meleg front; b) betörési vagy hideg front; c) veszteglő front. Van azonkívül „lesiklási” front és „magassági” front is.

A frontok a szervezetet túlterhelik és zavarják élet-tani működését. A balesetek jelentős része is ilyenkor következik be. Ez természetesen nem közvetlen oka a halál beálltának, de mindenesetre gyorsítja az alapbetegség lefolyását. Az agyvérzés, az infarctus, a balesetek stb. veszélye ilyenkor nő.

Felsiklási front esetén a kóros tünetek (ingerlékenység, fáradtság stb.) napokkal előbb jelentkeznek. Nő az öngyilkosságok száma és fokozódik a depresszió, az elmebetegség izgalmi állapota. Gyakori a fejfájás, az ideggyulladás, az álmatlanság, erősödik a vérzésre való hajlam, csökken a figyelemkoncentráció.

Betörési front esetén fokozódik a szervezet göreszkész-sége, az epilepsziás rohamok, a gyomor-, bél-, vesegőrcsök gyakorisága. Általában a felsiklási vagy meleg

front a sympathikus, a betörési vagy hideg front pedig a parasymphikus idegrendszer élettani hatását erősíti. Ezeknek ionizációs okai is vannak. Főleg a keringési betegségekben szenvedők és asztmások viselik el nehezen a hideg és meleg front változásait. Saját statisztikai adataink szerint a frontbetörés minden formájánál nő a balesetek és a szülések száma.

Áttekintve fentieket, ajánlatos lenne országwide megvalósítani az orvosmeteorológiai előrejelzést pl. úgy, hogy a Meteorológiai Intézettől a frontjelentést megkapnák az OMSZ rádióhálózatán keresztül a mentőállomások. Innen más egészségügyi szervek (kórház, rendelő stb.) felé is továbbítható lenne a jelzés. Jelenleg ugyanis csak konstatáljuk a hatást, de nem tudunk „felkészülni” a frontok fogadására (89).

K. L.

A KLÓRAMFENIKOL MINT ALLERGÉN

Forck, G.: *Dtsch med Wschr. 96, 161 (1971)*

A szerző statisztikai adatok ismeretében von le következtetéseket a klóramfenikol okozta allergiás jelenségekről. Tapasztalatai és a statisztikai eredmények azt bizonyítják, hogy a különböző külsőleges gyógyszer-alkokban (sebhintőpor, kenőcs) alkalmazott klóramfenikol szenzibilizálhatja az erre érzékeny egyéneket. A felületi, külsőleges kezelés során létrejövő érzékenység növeli a belsőlegesen adott (periorális, paranterális) gyógyszer-allergia tényét és súlyosságát. Tekintve, hogy nem indokolt esetekben is alkalmazzzák a klóramfenikol külsőleges készítményeit, növekszik a kifejlődő allergia veszélye. Az antibiotikum-rezisztencia és -allergia kérdése sokszor azon áll vagy bukik meg, hogy olykor kozmetikai vagy egyéb egyszerű érdekekből antibiotikumokkal kezelnek vagy önközelnek (68).

Benkó György